

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Edukacja ekologiczna

Warszawa 2013

Skutecznie i efektywnie wspieramy działania na rzecz środowiska.

NFOŚiGW – lider systemu finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej nastawiony na EFEKT.

Poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku.

Misja, wizja i cel generalny NFOŚiGW sformułowane w „Strategii działania NFOŚiGW na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 r.”

Edukacja ekologiczna jest zagadnieniem horyzontalnym dotyczącym wszystkich obszarów ochrony środowiska. Dla zrównoważonego rozwoju kraju niezbędne są nie tylko inwestycje w nowoczesne, proekologiczne technologie i racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi, ale również wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa. Powoduje to, że edukacja ekologiczna, gwarantując przekazywanie aktualnej wiedzy i treści, musi być stale dostosowywana do zmieniającego się otoczenia oraz zapotrzebowania na uzupełnianie wiedzy i rozwój kompetencji, w zależności od obszarów tematycznych oraz narzędzi prowadzenia działań. Działania edukacyjne prowadzone w sposób uporządkowany i systematyczny mogą w istotny, pozytywny sposób wpłynąć na rozwój gospodarczy z poszanowaniem konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju.

Procentowy udział edukacji ekologicznej jako dziedziny finansowania ochrony środowiska ze środków krajowych Narodowego Funduszu od wielu lat oscyluje na poziomie około 1,5-1,8%, ale za to pod względem ilości podpisanych i zrealizowanych umów edukacja jest na jednej z czołowych pozycji. A początki były skromne, bo w 1990 roku zawarto jedynie sześć umów dotacyjnych w tej dziedzinie. Stopniowo ta lista się rozszerzała i w ostatnich latach corocznie podpisywano średnio od kilkudziesięciu do nawet prawie dwustu umów dotacji. Średnia kwota dofinansowywanych projektów w ostatnich latach znacznie wzrosła. W latach 2009-2010 średnio na jeden projekt przypadało ok. 234-260 tys. zł; w latach 2011-2012 ok. 430-650 tys. zł.

W latach 1989-2013 w dziedzinie edukacji ekologicznej Narodowy Fundusz zawarł ponad 3,3 tys. umów. W latach 2009-2012 średnie dofinansowanie Narodowego Funduszu do projektów edukacyjnych kształtowało się na poziomie ok. 70%. Na wspieranie ogólnopolskich programów edukacyjnych i kampanii informacyjno-promocyjnych, wydawanie książek, broszur, gazet, czasopism, doposażenie w sprzęt i pomoce dydaktyczne centrów edukacji ekologicznej, wyższych uczelni, produkcję filmów i telewizyjnych programów edukacyjnych, organizację konferencji, szkoleń, olimpiad, targów, wystaw i innych imprez o charakterze edukacyjnym, wspieranie profilaktyki zdrowotnej dzieci z rejonów największego zagrożenia ekologicznego oraz działalności pozarządowych organizacji ekologicznych Narodowy Fundusz wydaje średniorocznie 40 mln złotych.

W latach 2009-2012 wypłacono w ramach działań „edukacyjnych”: 2009 – ok. 49 mln zł; 2010 – ok. 45 mln zł, 2011 – ok. 33 mln zł; 2012 – ok. 37 mln zł. W konkursowym naborze wniosków w programie priorytetowym „Edukacja ekologiczna” w 2013 r., Zarząd NFOŚiGW podjął decyzję o prawie 2,5-krotnym zwiększeniu alokacji środków do 53,6 mln zł. Jest to największy budżet przyznany dotychczas przez NFOŚiGW dla pojedynczego konkursu w zakresie edukacji ekologicznej.

Nie ma w Polsce drugiej takiej instytucji, która może poszczycić się równie imponującym poziomem dofinansowania udzielonego potężnej grupie podmiotów realizujących konkretne programy i przedsięwzięcia w zakresie edukacji ekologicznej. Bez konsekwentnie prowadzonej edukacji ekologicznej społeczeństwa wiele z przedsięwzięć inwestycyjnych w ochronie środowiska nie zyskałoby wystarczającego wsparcia społecznego.

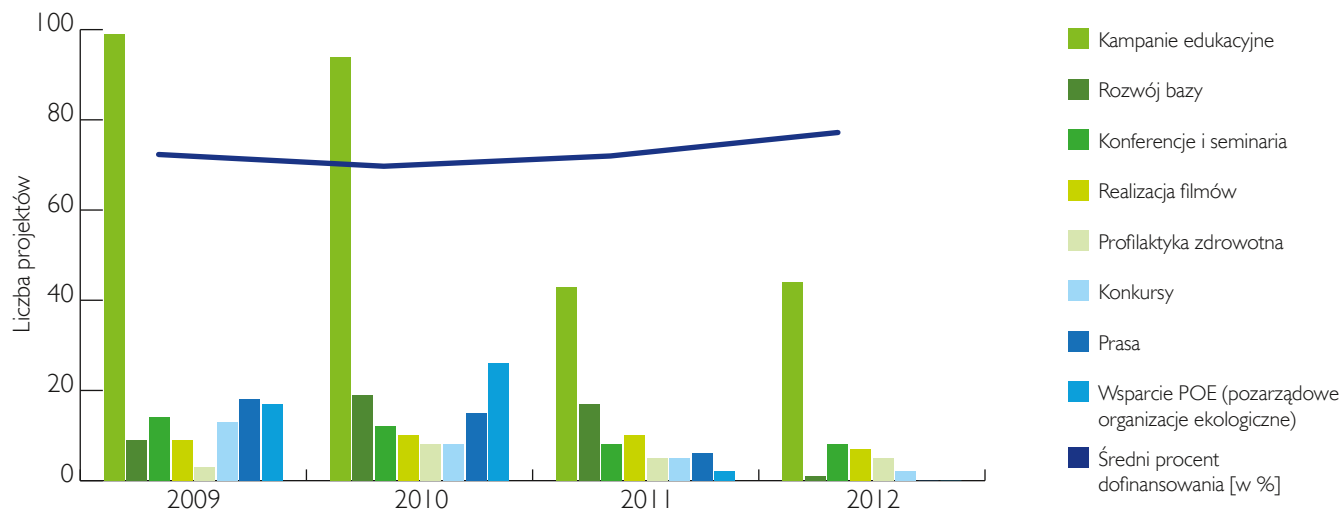
Program Priorytetowy „Edukacja Ekologiczna”

Od 2009 r. finansowanie edukacji ekologicznej odbywa się w ramach Programu Priorytetowego „Edukacja Ekologiczna”, w zdecydowanej większości w ramach ogłaszanych konkursów. Tematy konkursów, zatwierdzane przez Zarząd NFOŚiGW, związane są z realizacją zasad zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej państwa w zakresie:

- gospodarki odpadami komunalnymi,
- ochrony atmosfery i klimatu,
- różnorodności biologicznej lub gospodarowania na obszarach objętych formami ochrony przyrody,
- ochrony środowiska w procesie gospodarowania zasobami,
- profilaktyki zdrowotnej dzieci i młodzieży,
- ochrony wód i gospodarki wodnej.

Tematyka konkursów każdorazowo jest szeroko konsultowana, a jej zakres merytoryczny wynika z bieżących potrzeb w odniesieniu do sytuacji gospodarczej kraju, kreowania polityki oraz postaw społeczeństwa. Obserwacja wskazuje, iż w ramach dofinansowanych projektów dominują kampanie edukacyjno-informacyjne, głównie z uwagi na zasięg i różnorodność metod edukacyjnych stosowanych podczas kampanii.

Rodzaje i liczbę realizowanych umów ze środków własnych NFOŚiGW z uwzględnieniem poziomu dofinansowania (lata 2009-2012) przedstawia poniższy diagram.

Beneficjenci:

Podmioty podejmujące realizację przedsięwzięć mających na celu podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa poprzez promowanie zasad zrównoważonego rozwoju.

Formy dofinansowania:

- Dotacje

Tabela 1. Zestawienie umów zawartych w 2012 r. w dziedzinie edukacji ekologicznej wg form finansowania

Wyszczególnienie	Liczba umów	Kwota umów (tys. zł)	Wartość kosztorysowa przedsięwzięć (tys. zł)	Udział środków Narodowego Funduszu (%)
Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	1	258	2 013	12,8
Dotacje na realizację zadań bieżących	50	32 247	42 531	75,8
Dotacje mieszane	6	2 101	2 485	84,5
Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	6	49	2 485	2,0
Dotacje na realizację zadań bieżących	6	2 052		82,6
Środki przekazane do budżetu państwa na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych	10	8 828	9 038	97,7
Razem	67	43 434	56 067	77,5

Tabela 2. Efekty rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w 2012 r. w dziedzinie edukacji ekologicznej

Poz.	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1.	Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży	szt.*	33	59
2.	Liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi i promocyjnymi	tys. osób	7 400	7 400
3.	Podwyższenie poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa	szt.*	65	88
4.	Wspieranie kształcenia animatorów edukacji ekologicznej	szt.*	6	8
5.	Wzmocnienie potencjału realizacyjnego pozarządowych organizacji ekologicznych	szt.*	–	15
6.	Wzmocnienie sieci ośrodków edukacji ekologicznej w kraju	szt.*	1	24
7.	Liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi realizowanymi przez ośrodek edukacji ekologicznej	l. osób	–	632 599
8.	Liczba osób poddanych detoksykacji organizmu	l. osób	1 600	1 273
9.	Liczba zorganizowanych konkursów i olimpiad	szt.	233	274
10.	Liczba zorganizowanych seminarów/warsztatów	szt.	3 503	5 063
11.	Wsparcie działalności pozarządowych organizacji ekologicznych	szt.*	–	12
12.	Liczba przygotowanych i wydanych książek ekologicznych	szt.	21	18

* liczba przedsięwzięć realizujących ten efekt

Inne instrumenty finansowe na edukację ekologiczną

- Działania edukacyjne mogą być również finansowane ze środków zagranicznych. Wnioskodawcy mają możliwość aplikowania o dofinansowanie w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+. Program LIFE+ podzielony jest na trzy komponenty tematyczne, z czego działania edukacyjne (projekty informacyjne, kampanie na rzecz zwiększania świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz umożliwienie wymiany najlepszych doświadczeń i praktyk) realizowane są w ramach komponentu III LIFE+ „Informacja i Komunikacja”. Narodowy Fundusz zapewnia współfinansowanie projektów LIFE+ do wysokości 95% kosztów kwalifikowanych.
- Innymi źródłami finansowania ze środków zagranicznych są instrumenty Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Wnioskodawcy mają możliwość aplikowania o środki w ramach trzech programów operacyjnych:
 1. PL02 „Różnorodność biologiczna i działania na rzecz ekosystemów”,
 2. PL03 „Monitoring środowiska oraz zintegrowane planowanie i kontrola”,
 3. PL04 „Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii”.

Plany i cele do realizacji wg Strategii działania na 2013-2016

Działania w dziedzinie edukacji ekologicznej realizowane są w oparciu o „Strategię działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 r.” oraz „Wspólną Strategię działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 r.”. Działania te są nastawione na kształtowanie postaw proekologicznych wszystkich grup wiekowych, społecznych i zawodowych, polepszenie dostępu do informacji o stanie środowiska, zwiększenie akceptacji społecznej dla realizacji niezbędnych inwestycji oraz wdrażania programów służących ochronie środowiska.

Edukacja ekologiczna stanowi jeden z elementów działań horyzontalnych, będzie realizowana przekrojowo w ramach priorytetów towarzyszących dziedzinowym programom inwestycyjnym w związku z bieżącym zgłaszanym zapotrzebowaniem:

- Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi;
- Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi;

- Ochrona atmosfery;
- Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

Priorytetem dofinansowania są obecnie projekty o zasięgu ponadregionalnym i ogólnokrajowym, w kolejnych latach te działania będą kontynuowane, priorytetowo będzie traktowane finansowanie ze środków europejskich.

Strategia Edukacji ekologicznej 2013-2016

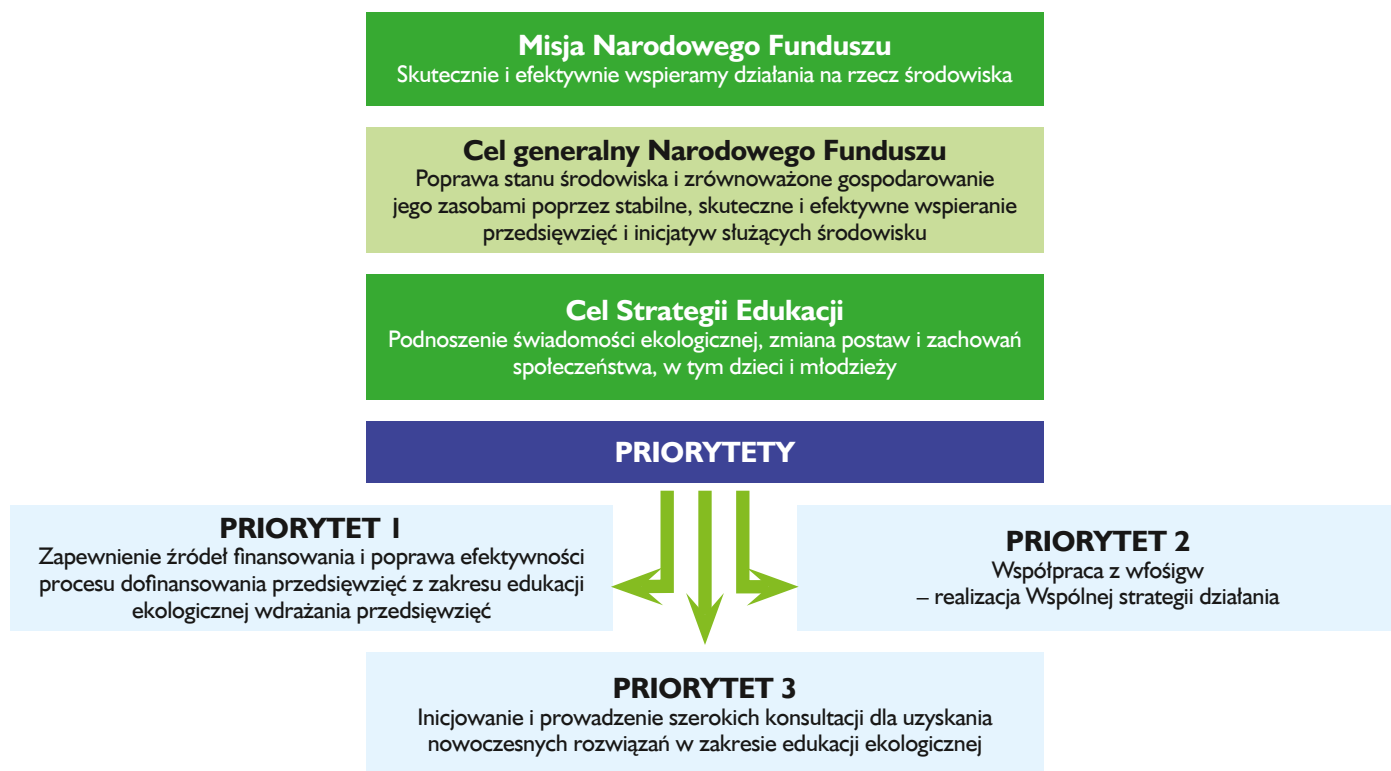
Narodowy Fundusz przygotował we wrześniu 2013 r. „Strategię Edukacji ekologicznej NFOŚiGW na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku”, która jest jedną ze strategii częściowych wskazanych w „Strategii działania Narodowego Funduszu

Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 r.”.

Przeprowadzona diagnoza stanu obecnego oraz efektów działań podjętych w latach 2009-2012 w zakresie edukacji ekologicznej, wyniki analizy SWOT, wraz z rekomendacjami, a także wymagań określonych w aktach prawnych i dokumentach strategicznych, pozwoliła na zidentyfikowanie celu Strategii Edukacji ekologicznej.

Podnoszenie świadomości ekologicznej, zmiana postaw i zachowań społeczeństwa, w tym dzieci i młodzieży

Dla realizacji celu Strategia Edukacji ekologicznej zakłada trzy priorytety. Każdy z nich przyczynia się w indywidualny sposób do osiągnięcia celu.

PRIORYTET 1

Zapewnienie źródeł finansowania i poprawa efektywności procesu dofinansowania przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej

Priorytet obejmuje:

- wdrażanie przez NFOŚiGW projektów krajowych i regionalnych (jako działania informacyjno-promocyjne związane z inwestycjami) w ramach komponentu edukacja ekologiczna ze środków własnych, PO Liś perspektywy finansowej na lata 2014-2020, LIFE+, NMF;
- zapewnienie współfinansowania ze środków NFOŚiGW projektów dofinansowanych ze środków zagranicznych, realizowanych na poziomie NFOŚiGW;
- pozyskiwanie dodatkowych, zewnętrznych środków (m.in. w ramach umów bilateralnych, inicjatyw KE) na rzecz podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa, organizowanie i prowadzenie kampanii edukacyjnych finansowanych z tych środków.

PRIORYTET 2

Współpraca z wfośigw – realizacja Wspólnej strategii działania

Priorytet obejmuje realizację zapisów „Wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku”. Dotyczyć będzie współpracy na m.in. dwóch płaszczyznach – celów i działań oraz płaszczyźnie finansowej.

Działania realizowane ramach Priorytetu 2:

- stała współpraca zespołów odpowiedzialnych za realizację przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej (wymiana doświadczeń, dobrych i złych praktyk, wypracowanie najlepszych rozwiązań dla systemu finansowania ochrony środowiska);
- udostępnianie środków poszczególnym wfośigw na realizację celów edukacji ekologicznej, biorąc pod uwagę celowość, efektywność przedsięwzięć oraz możliwości finansowe NFOŚiGW;
- wymiana doświadczeń i tworzenie bazy wiedzy w zakresie najbardziej efektywnych i transparentnych procedur konkursowych, sposobów i kryteriów oceny wniosków o dofinansowanie

projektów, baz ekspertów oceniających wnioski pod względem merytorycznym;

- dbałość o transparentne zasady, kryteria i proces podejmowania decyzji;
- wymiana doświadczeń w zakresie doskonalenia procesu wyboru dofinansowanych projektów.

PRIORYTET 3

Inicjowanie i prowadzenie szerokich konsultacji dla uzyskania nowoczesnych rozwiązań w zakresie edukacji ekologicznej

Priorytet przewiduje kontynuację i rozwój Forum „Ekologia-Edukacja-Ekoinnowacje”, a także budowanie w ramach NFOŚiGW centrum kompetencji.

Podejmowane działania:

- stały dialog z partnerami społeczno-gospodarczymi służący rozwojowi szeroko rozumianej edukacji ekologicznej (m.in. konsultacje zamierzeń NFOŚiGW, wypracowanie nowoczesnego podejścia do edukacji ekologicznej, stanowiącego kompromis, nastawiony na realizację celu generalnego strategii, z poszanowaniem stanowisk różnych interesariuszy);
- NFOŚiGW jako centrum kompetencji: tworzenie bazy wyników dofinansowanych projektów w celu ich ponownego wykorzystania w działaniach edukacyjnych, bazy dobrych praktyk;
- Włączenie beneficjentów w analizę procedur dofinansowania projektów na rzecz zapewnienia wysokiej jakości obsługi beneficjenta, badanie poziomu satysfakcji beneficjentów.

Zapraszamy na naszą stronę internetową www.nfosigw.gov.pl, a także do naszej siedziby w Warszawie.
Jesteśmy do Państwa dyspozycji.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
02-673 Warszawa, ul. Konstruktorska 3a
tel. (+48 22) 45 90 100, 370
e-mail: fundusz@nfosigw.gov.pl

Wydrukowano na papierze ekologicznym